

Ustawa
z dnia2018 r.
o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Art. 1. W ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783, 1458, 2439 oraz z 2018 r. poz. 650) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 po pkt 2 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:
„3) środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.”;
- 2) w art. 4 pkt 20 otrzymuje brzmienie:
„20) przerób - otrzymywanie mieszanin środków odurzających, substancji psychotropowych, prekursorów, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych oraz nadawanie tym środkom lub substancjom postaci stosowanej w lecznictwie;”;
- 3) w art. 4 pkt 20a otrzymuje brzmienie:
„20a) przewóz - każde przemieszczenie środków odurzających, substancji psychotropowych, słomy makowej, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych między dwoma państwami przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które zaczyna się i kończy poza tym terytorium;”;
- 4) w art. 4 pkt 32 otrzymuje brzmienie:
„32) wewnątrzspółnotowa dostawa - przemieszczenie środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej;”;

- 5) w art. 4 pkt 33 otrzymuje brzmienie:
„33) wewnątrzwspólnotowe nabycie - przemieszczenie środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;”;
- 6) w art. 4 pkt 36 otrzymuje brzmienie:
„36) wywóz - każde wyprowadzenie poza obszar celny Wspólnoty Europejskiej środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych;”
- 7) w art. 20 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Zabrania się reklamy środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.”;
- 8) po art. 53 dodaje się art. 53a w brzmieniu:
„Art. 53a. 1. Kto, wytwarza lub przerabia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środek zastępczy lub nową substancję psychoaktywną, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
2. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1, jest znaczna ilość środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych albo czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, sprawca podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;
- 9) po art. 55 dodaje się art. 55a w brzmieniu:
„Art. 55a. 1. Kto dokonuje przywozu, wywozu, przewozu, wewnątrzwspólnotowego nabycia lub wewnątrzwspólnotowej dostawy środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności do lat 5.
2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

3. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1, jest znaczna ilość środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych albo czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, sprawca podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;

10) po art. 56 dodaje się art. 56a w brzmieniu:

„Art. 56a. 1. Kto wprowadza do obrotu środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne albo uczestniczy w takim obrocie, podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

3. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1, jest znaczna ilość środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych sprawca podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;

11) po art. 58 dodaje się art. 58a w brzmieniu:

„Art. 58a. 1. Kto udziela innej osobie środka zastępczego lub nowej substancji psychoaktywnej, ułatwia albo umożliwia ich użycie albo nakłania do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Jeżeli sprawca czynu, o którym mowa w ust. 1, udziela środka zastępczego lub nowej substancji psychoaktywnej małoletniemu lub nakłania go do użycia takiego środka lub substancji albo udziela ich w znacznych ilościach innej osobie, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8”;

12) po art. 59 dodaje się art. 59a w brzmieniu :

„Art. 59a. 1. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, udziela innej osobie środka zastępczego lub nowej substancji psychoaktywnej, ułatwia użycie albo nakłania do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

2. Jeżeli sprawca czynu, o którym mowa w ust. 1, udziela małoletniemu środka zastępczego lub nowej substancji psychoaktywnej, ułatwia użycie albo nakłania go do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”;

13) po art. 62a dodaje się art. 62b w brzmieniu:

„Art. 62b. 1. Kto posiada środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne podlega karze grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do roku.

2. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1, jest znaczna ilość środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 8.

3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 6 miesięcy.”;

14) po art. 62b dodaje się art. 62c w brzmieniu:

„Art. 62c. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w art. 62b ust. 1 lub 3, są środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne w ilości nieznaczej, przeznaczone na własny użytek sprawcy, postępowanie można umorzyć również przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, jeżeli orzeczenie wobec sprawcy kary byłoby niecelowe ze względu na okoliczności popełnienia czynu, a także stopień jego społecznej szkodliwości.”

15) art. 68 otrzymuje brzmienie:

„Art. 68. Kto prowadzi reklamę lub promocję wbrew zakazom określonym w art. 20 ust. 1, 1a lub 3, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

16) w art. 71 ust.1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie skazania osoby uzależnionej za przestępstwo pozostające w związku z używaniem środka odurzającego, substancji psychotropowej, środka zastępczego lub nowej substancji psychoaktywnej na karę pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono, sąd zobowiązuje skazanego do poddania się leczeniu lub rehabilitacji w podmiocie leczniczym w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej i oddaje go pod dozór wyznaczonej osoby, instytucji lub stowarzyszenia.”;

17) w art. 72 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli osoba uzależniona lub używająca szkodliwie substancji psychoaktywnej, środka zastępczego lub nowej substancji psychoaktywnej, której zarzucono popełnienie przestępstwa pozostającego w związku z używaniem środka odurzającego lub substancji psychotropowej, zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat, podda się leczeniu, rehabilitacji lub udziałowi w programie edukacyjno-profilaktycznym prowadzonym przez podmiot leczniczy lub inny podmiot działający w ochronie zdrowia, prokurator może zawiesić postępowanie do czasu zakończenia leczenia, rehabilitacji lub udziału w programie.”

18) w art. 73a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli przemawiają za tym względy lecznicze i wychowawcze, skazanemu uzależnionemu od środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, odbywającemu karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione w związku z używaniem środków odurzających lub substancji psychotropowych można udzielić przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, o której mowa w art. 153 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, w celu podjęcia leczenia lub rehabilitacji.”

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cele projektu

Celem projektowanej nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii jest zmiana obecnej sytuacji w której osoby sprowadzające do kraju oraz organizujące i uczestniczące w handlu tzw. dopalaczami (tj. środkami zastępczymi i nowymi środkami psychoaktywnymi) nie ponoszą żadnej odpowiedzialności karnej za organizowanie działalności wywołującej stałe zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób, oferując w sklepach wolny dostęp do substancji psychoaktywnych także osobom małoletnim nieświadomym szkodliwości tzw. dopalaczy.

Dodatkowo celem regulacji jest wprowadzenie penalizacji wytwarzania, udzielania (odpłatnego i nieodpłatnego) i posiadania środków zastępczych i substancji psychoaktywnych.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie stanowiącej przedmiot regulacji

W obecnym stanie prawnym brak jest przepisów umożliwiających ściganie sklepów z tzw. dopalaczami jak również osób wytwarzających, wprowadzających do obrotu czy udzielających dopalaczy – na gruncie projektu ustawy definiowanych jako środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne. Mimo wielkiej szkodliwości tych substancji uczestnicy handlu nimi ścigani są wyłącznie za inne wykroczenia albo przestępstwa, których dopuszczają się podczas jego prowadzenia. Sankcje administracyjne zaś bardzo często pozostają nieskuteczne – wynika to z faktu, że proceder organizowany jest w ten sposób, że podmiotem – w świetle prowadzonych postępowań administracyjnych, który dokonuje przywozu, czy wprowadzenia do obrotu jest osoba prawna (najczęściej spółka z ograniczoną odpowiedzialnością o minimalnym kapitale zakładowym), która z chwilą nałożenia kary administracyjnej zostaje natychmiast rozwiązana (lub przekształcona) a w tym samym miejscu rozpoczyna działalność nowy podmiot. Dodatkowo należy wskazać, że w wielu wypadkach osobami formalnie kierującymi taką spółką prawną są podstawione osoby fizyczne – tzw. słupy, a rzeczywisti organizatorzy całego procederu pozostają poza realnym zasięgiem prawa. W tym zakresie, w ocenie projektodawców, bazującej na doświadczeniach przekazanych przez Policję i Prokuraturę, sankcje karne zapewniają daleko bardziej skuteczne narzędzie ścigania osób, które wbrew ustawowemu zakazowi dokonują wytworzenia, wywozu, przywozu, wprowadzenia do obrotu czy też udzielenia tzw. dopalaczy.

3. Różnica między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Nowy stan prawny umożliwi ściganie procederu organizowania sklepów z dopalaczami poprzez wprowadzanie sankcji karnej wobec osób organizujących proceder handlu dopalaczami i dokonujących bezpośredniej sprzedaży tego typu środków.

Dodatkowo karalne będzie również wytwarzanie tych substancji, ich udzielanie oraz samo posiadanie, na zasadzie analogicznej do tzw. przestępstw narkotykowych.

Odnosząc się do zbiegu sankcji administracyjnych i karnych należy zauważyć, że w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zostało już wskazane (przy rozpatrywaniu analogicznych kwestii w zakresie tzw. ustawy hazardowej), że kumulacja odpowiedzialności karnej i administracyjnej nie jest nadmierną ingerencją państwa i nie stanowi naruszenia konstytucyjnego zakazu *ne bis in idem*. Zdaniem TK główna funkcja sankcji karnej to odpłata za popełniony czyn - jej cechą jest odwet. Natomiast główna funkcja sankcji administracyjnej to szeroko rozumiana prewencja i funkcja restytucyjna (ma czynić zadość stratom państwa). Również Karta praw podstawowych Unii Europejskiej nie stoi na przeszkodzie temu, by dana osoba została ukarana w postępowaniu karnym w związku ze stanem faktycznym, w stosunku do którego uprzednio orzeczono prawomocne sankcje administracyjne dotyczące tych samych czynów.

W związku z tym projektodawcy decydują się na pozostawienie dotychczasowych regulacji.

4. Przewidywane skutki prawne, gospodarcze i społeczne projektu

Przyjęcie projektowanych zmian w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii przyniesie wyłącznie pozytywne skutki gospodarcze, społeczne i prawne. Umożliwi skuteczniejsze ściganie osób wprowadzających do obrotu substancje psychoaktywne (wytwórców, sprzedawców i organizatorów procederu). Zachęci także mieszkańców do zgłaszania przypadków nielegalnych sklepów i umożliwi organom ścigania utrudnienie dostępu osób małoletnich do tego typu substancji.

5. Przewidywane skutki finansowe projektu

Projektodawcy przewidują, iż przyjęcie proponowanych zmian będzie wiązało się ze znaczącym spadkiem obrotu tzw. dopalaczami i spadkiem wydatków Skarbu Państwa

i jednostek samorządu terytorialnego na leczenie osób, które zażyły w/w substancje.

6. Zgodność regulacji z prawem Unii Europejskiej

Projektodawcy wskazują, iż przyjęcie proponowanych zmian nie spowoduje stanu niezgodności prawa krajowego z prawem wspólnotowym.